

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін, факультет №6

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Методологія дисертаційного дослідження та мовні
особливості наукового стилю»
обов'язкових компонент
освітньо-наукової програми третього (доктор філософії) рівня вищої освіти

053 «Психологія» (юридична психологія)

(для денної та заочної форми навчання)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
30.08.2023 Протокол № 7
(дата, місяць, рік)

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
25.08.2023 Протокол № 7
(дата, місяць, рік)

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
29.08.2023 Протокол № 7
(дата, місяць, рік)

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін (протокол від 25.08.2023 р. № 9)

Розробник:

Старший викладач кафедри, кандидат філологічних наук Овчинников Михайло Олексійович

Рецензенти:

1. Доцент кафедри українознавства факультету № 2 ХНУВС, кандидат філологічних наук, доцент Перцева Вікторія Анатоліївна.
2. Професор кафедри соціальних, гуманітарних та правових дисциплін Харківського державного університету харчування та торгівлі, кандидат філологічних наук, доцент Руденко Світлана Миколаївна.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 6	053 «Психологія»;	Навчальний курс 1 Семестр 1 Види контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>22</u> ; (години)		Лекції – <u>8</u> ; (години)
Практичні заняття – <u>24</u> ; (години)		Практичні заняття – <u>10</u> ; (години)
Самостійна робота – <u>44</u> ; (години)		Самостійна робота – <u>72</u> ; (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Реферати (тощо) – 1; перший семестр		Реферати – 1 ; перший семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програму навчальної дисципліни «Методологія дисертаційного дослідження та мовні особливості наукового стилю» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії спеціальності «Психологія» (юридична психологія).

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія дисертаційного дослідження та мовні особливості наукового стилю» є таке:

- удосконалення індивідуального професійного мовлення майбутніх науковців;
- формування теоретичних уявлень про особливості наукового мовлення залежно від мети й обставин спілкування;
- вироблення практичних навичок творення, аналізу, редагування та перекладу наукових текстів різних жанрів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія дисертаційного дослідження та мовні особливості наукового стилю» є:

- поглиблення наукових уявлень про структуру загальнонаціональної української мови та про стильові особливості сучасної української літературної мови;
- формування знань про особливості, структуру та історію наукового стилю української мови;

- ознайомлення з актуальними проблемами та історією українського термінознавства, основними етапами розвитку та сучасним станом української термінології за фахом підготовки, особливостями творення наукових текстів різних жанрів;

- виховання патріотизму та поваги до української мови.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни слухач аспірантури повинен:

знати:

- складові частини загальнонаціональної мови, причини та умови їх існування;

- загальні особливості сучасної української літературної мови та її структуру;

- функціональні, структурні та лінгвістичні характеристики наукового стилю;

- мовностильові засоби творення текстів наукового стилю;

- основні ознаки терміна;

- основні тенденції у світових термінотворчих процесах;

- історію становлення української загальнонаукової та правничої термінології;

- вимоги чинних стандартів до творення й використання термінів;

- особливості мовного етикету в професійному науковому спілкуванні;

уміти:

- давати визначення основних понять;

- характеризувати стильові й жанрові особливості текстів наукового стилю;

- аналізувати, пояснювати й виправляти помилки в наукових текстах різних жанрів;

- вирізняти термін і не-термін у професійних текстах;

- грамотно складати, перекладати й редагувати професійні наукові тексти, а також конспектувати, анотувати й реферувати наукові джерела;

- використовувати мовний етикет відповідно до ситуації професійного наукового й навчально-наукового спілкування.

Заплановані результати навчання

Дисципліна спрямована на формування компетентностей та результатів навчання, наданих у таблиці.

Для спеціальності 053 «Психологія» (юридична психологія):

Найменування навчальних дисциплін, практик	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
Методологія дисертаційного	I. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або	РН 1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями в

<p>дослідження та мовні особливості наукового стилю</p>	<p>дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. повноту та можливості її використання.</p> <p>ЗК 1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні на основі системного наукового світогляду.</p> <p>ЗК 2. Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами.</p> <p>СК 1. Здатність до самостійної науково-дослідницької діяльності та володіння методами психологічного дослідження в царині юридичної психології.</p> <p>СК 2. Здатність виокремлювати, систематизувати та розв'язувати актуальні психологічні проблеми, виявляти чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.</p> <p>СК 3. Здатність самостійно формулювати цілі, ставити конкретні завдання наукових досліджень в фундаментальних і прикладних областях юридичної психології та вирішувати їх за допомогою сучасних дослідницьких методів з використанням новітнього вітчизняного і зарубіжного досвіду.</p> <p>СК 4. Здатність узагальнювати емпіричні та теоретичні дані, формулювати висновки, робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп,</p>	<p>галузі психології, зокрема - юридичної.</p> <p>РН 2. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.</p> <p>РН 3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.</p> <p>РН 4. Уміти самостійно формулювати цілі, ставити конкретні завдання наукових досліджень в фундаментальних і прикладних областях юридичної психології та вирішувати їх за допомогою сучасних дослідницьких методів з використанням новітнього вітчизняного і зарубіжного досвіду.</p> <p>РН 5. Знати та переосмислювати існуючі та \ або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження.</p> <p>РН 6. Узагальнювати емпіричні та теоретичні дані, формулювати висновки, критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій; визначати перспективи подальших наукових розвідок.</p> <p>РН 8. Уміти полілогічно</p>
--	--	---

	<p>організацій.</p> <p>СК 5. Здатність критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок із дотриманням академічної та професійної доброчесності.</p> <p>СК 7. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність.</p> <p>СК 8. Здатність компетентно спілкуватися з вітчизняною та міжнародною науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження.</p> <p>СК 12. Здатність до системного психологічного аналізу і оцінки ситуацій професійної діяльності у сфері права.</p> <p>СК 13. Здатність здійснювати на підґрунті результатів теоретичного/емпіричного дослідження психологічне забезпечення діяльності у правовій галузі.</p>	<p>взаємодіяти із світовою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження.</p> <p>РН 9. Уміти сприймати та обробляти новітню фахову інформацію із наукових джерел українською та іноземною мовами. Володіти усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.</p> <p>РН 10. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.</p> <p>РН 12. Уміти здійснювати освітню діяльність у сфері психології і на межі предметних галузей, інноваціювати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін; проектувати, оптимізувати та оцінювати якість навчально-виховного процесу та освітнього середовища, популяризувати ідеї професійної та академічної доброчесності.</p>
--	--	---

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього.

Поняття науки. Наука як сфера дослідницької діяльності, що спрямована на отримання нових знань про об'єктивну дійсність. Об'єкт науки. Предмет науки. Суб'єкт науки. Ознаки науки (наявність систематизованих знань, наукової проблеми, об'єкта й предмета дослідження, практична значущість знань).

Основні структурні елементи науки: ідея, гіпотеза, теорія, закон, судження,

факти, парадокси, категорії тощо. Мета й завдання науки. Функції науки (соціальної пам'яті, гносеологічна, нормативна, комунікативна, аксіологічна, креативна, виховна).

Проблема диференціації наукових знань. Найвідоміші світові класифікації наук і наукових досліджень. Понятійний апарат науки.

Роль особистості в науці. Поняття професійної етики вченого. Особистісні якості дослідника та їх характеристика. Поняття особистої відповідальності вченого. Авторське право. Основні порушення академічної доброчинності: фальсифікація, рерайт і плагіат. Основні права й обов'язки наукових працівників, затверджені в «Рекомендаціях про статус наукових працівників».

Поняття наукової роботи. Наукове дослідження як цілеспрямоване вивчення явищ і процесів за допомогою наукових методів. Ознаки наукового дослідження (об'єктивність, відтворюваність, доказовість, точність). Класифікація наукових досліджень. Об'єкт і предмет наукового дослідження. Вплив середовища на об'єкт дослідження. Емпіричні й теоретичні завдання.

Характеристика процесу наукового дослідження. Етапи дослідження: організаційний, дослідний, узагальнення, апробація, реалізація результатів.

Поняття методології науки. Основні функції наукової методології. Принципи й рівні методологічного аналізу. Поняття «методу». Первинні та вторинні методи. Методи емпіричного й теоретичного рівня. Основні види теоретичних методів дослідження (аналіз і синтез, індукція і дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення, абстрагування, конкретизація). Спеціальні методи наукового дослідження: прогнозування, дисперсний та факторний аналіз, кореляція, регресія.

ТЕМА № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Науковий текст як форма існування наукових знань.

Науковий стиль у системі стилів літературної мови. Основні риси наукового стилю. Структура наукового стилю: підстилі, жанри. Усна й письмова форма стилю. Історія становлення наукового стилю взагалі й українського зокрема. Загальноприйняте й індивідуальне в науковому стилі. Морфолого-синтаксичні особливості наукового стилю.

Науковий стиль. Ознаки наукового стилю (логічна послідовність викладення, ясність і предметність тлумачень, узагальненість понять і явищ, об'єктивність, аргументація, доказовість і переконаність тверджень, причинно-наслідкові пояснення, аналіз, синтез; докладні висновки, інформативність, поняттєвість та предметність, упорядкованість системи зв'язків між частинами висловлювання, прагнення авторів до точності, стислості, однозначності висловлювання).

Основне призначення наукового стилю. Функції наукового стилю: пізнавально-інформативна (повідомлення, з'ясування); доказова (доведення наукових теорій, явищ, знань); роз'яснювальна (роз'яснення явищ); презентативна (представлення наукових результатів суспільству, виклад матеріалу); гносеологічна (збудження інтелекту читача з метою осмислення наукових даних).

Загальні риси наукового стилю. Наукове логічне мовлення (знання й

правильне використання мовних засобів, за допомогою яких можна чітко описати предмет мислення та думку про нього, досягти змістовної зв'язності мовлення, уникаючи суперечностей у викладенні матеріалу).

Види й жанри наукового стилю (власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний, науково-публіцистичний).

Поняття наукового тексту. Науковий текст як цілісний комунікативний блок. Основні функції наукових текстів. Основні методи логічної побудови наукового тексту. Наукові тексти з дедуктивною структурою. Виклад на підставі проблемного принципу. Судження за аналогією та їх значення.

Ознаки наукового тексту. Логічність наукового тексту. Техніка мовної ясності наукового тексту на лексичному й синтаксичному рівні. Стислість (мовна економія) як обличчя наукового стилю. Два способи скорочення: мовний (довгі мовні елементи замінюють на коротші) та змістовий (позбуваються несуттєвого, зрозумілого). Основні правила виразності в науковому тексті. «Виразність» і «читабельність». Показники зв'язаності (порядок слів, інтонація, наголос, пауза, ситуація спілкування). Лексикограматичні засоби зв'язку. Точність як норма наукового стилю. Інформаційна насиченість наукового тексту. Узагальненість наукового тексту на лексичному рівні.

Структура наукового тексту. Стандартні вирази, які сигналізують про перехід до наступної змістовної частини.

Класифікація наукових текстів за функціональним призначенням, за комунікативною метою. Визначення, дефініція, опис, пояснення. Аргументаційні тексти. Міркування, доказ, пояснення.

Композиція наукового тексту та принципи його укладання. Мовні засоби організації інформації наукового текст. Заголовок наукового тексту. Типи заголовків. Абзац та його основне призначення. Взаємозв'язки між реченнями у науковому тексті. Загальні вимоги до створення наукового тексту.

ТЕМА № 3. Структура й логіка наукового дослідження.

Поняття логіки пошукової діяльності. Взаємодія суб'єктивних й об'єктивних, наукових і позанаукових чинників. Стратегія наукового пошуку. Етапи конструювання логіки дослідження: постановчий, власне дослідницький й оздоблювально-впроваджувальний.

Загальне ознайомлення з проблемою дослідження. Наукова проблема. Стадії ознайомлення зі станом обраної для наукового дослідження проблеми. Вибір і формулювання теми дослідження. Види тем. Особливості процесу формулювання теми дослідження, затвердження теми.

Обов'язкові вимоги до вибору й формулювання теми наукового дослідження: актуальність, значущість, конкретність, проблемність, новизна, стислість тощо. Три ступені новизни теми дослідження. Назва наукового дослідження й правила її формулювання.

Мовні засоби, що використовують для обґрунтування вибору теми та її актуальності.

Визначення об'єкта й предмета дослідження. Класифікація об'єктів наукового дослідження: за науковими рівнями, за ступенем складності, за

наявністю й відсутністю ознак. Фактори, що зумовлюють розвиток об'єкта наукового дослідження. Різниця між об'єктом і предметом дослідження. Формулювання мети дослідження. Розбіжності в тлумаченнях поняття «мета наукового дослідження». Види цілей наукового дослідження. Мовні засоби, що використовують для формулювання мети.

Постановка завдань дослідження. Завдання наукового дослідження як засоби реалізації мети дослідження. Класифікація наукових завдань: за функціональним призначенням; за науковим рівнем; за терміном виконання. Кількість завдань і загальні тенденції для їх формулювання.

Виклад змісту й структура дисертації. Основні (обов'язкові) структурні елементи дисертації. Авторський аркуш. Розрахунок обсягу основного тексту. Вимоги до структурних елементів дисертації. Титульний аркуш дисертації та його оформлення. Анотація. Основна частина дисертації та її складові: вступ, огляд літератури, розділи дисертації, висновки, відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, список використаних джерел, додатки.

ТЕМА № 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.

Інформаційне забезпечення як сукупність інформації та способів її пошуку, опрацювання, накопичення, збереження, систематизація, узагальнення з метою використання в процесі наукового дослідження.

Наукова інформація: ознаки, функції, вимоги. Інформаційний пошук, його завдання та етапи. Вміння визначати хронологічні, мовні, географічні межі, за якими відбуватиметься пошук інформації. Алгоритм інформаційної розвідки. Класифікація інформаційного забезпечення наукового дослідження. Первинна інформація. Вторинна інформація. Основні джерела наукової інформації. Поняття «документального фонду наукової інформації». ДСТУ 3017-2017 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять». Повнота інформаційної бази дослідження. Основні документальні джерела для здійснення наукових досліджень: наукові, навчальні, довідкові, офіційні, інформаційні. Види наукових видань.

Організація інформаційно-бібліографічної діяльності. Система довідково-бібліографічного апарату бібліотеки. Система каталогів і картотек, бібліографічні посібники. Загальнодержавні бібліотеки. Пошукові можливості електронних каталогів.

Пошукові системи наукової інформації. Соціальні мережі як необхідна складова професійного розвитку науковців. Спеціалізовані соціальні мережі, призначені для використання науковими працівниками. Принципи роботи пошукових серверів (пошукових систем). Пошуковий образ документа. Ключові слова. Основні правила пошуку інформаційних ресурсів.

Бібліографічна культура дослідника. Накопичення та опрацювання наукової інформації. Етапи вивчення наукових джерел.

Основні правила швидкочитання. Система умовних позначок. Способи фіксації інформації. Робочі записи. Практичні форми робочих записів прочитаного: план, цитати, анотація, тези, резюме й конспект.

Огляд літератури як результат накопичення й аналізу наукової інформації.

Основні правила й вимоги до систематизації поглядів попередників. Дві концепції написання літературного огляду: хронологічний та логічний підходи. Аналітичний характер огляду наукової літератури.

Академічний плагіат та методи його виявлення. Принципи наукового цитування. Правомірне й неправомірне запозичення в науковій сфері. Поняття академічної доброчесності, основні види її порушень та відповідальність за такі порушення. Класифікація порушень академічної доброчесності: плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання. Основні види відповідальності науково-педагогічних і наукових працівників за порушення академічної доброчесності.

ТЕМА № 5. Стаття як самостійний науковий твір.

Поняття й класифікація результатів наукових досліджень. Види публікацій. Мета та зміст наукових публікацій.

Наукова стаття як жанр наукової літератури. Основні ознаки науковості статті. Функції наукової статті (дослідницька, презентаційна, оцінна комунікаційна, атестаційна).

Категорія інформативності. Змістовно-фактуальна, змістовно-концептуальна, змістовно-підтекстова інформація.

Класифікація наукових статей: залежно від предмета й методу дослідження; за жанром викладення інформації; за метою; за структурою; за новизною; за роллю в атестації автора тощо. Теоретичні, практичні, оглядові, історичні статті. Аналітична стаття.

Етапи роботи над науковою статтею.

Обов'язкові структурні елементи наукової статті: 1) постановка проблеми в загальному вигляді (вступ); 2) аналіз останніх досліджень і публікацій; 3) формулювання мети статті; 4) постановка завдань; 5) виклад змісту власного дослідження; 6) висновок; 7) бібліографічний список використаної й цитованої літератури; 8) анотації та ключові слова.

Правила оформлення наукових статей. Технічні вимоги: нумеровані й марковані списки, виноски, графіки, діаграми, таблиці, цитування та посилання. Послідовність розміщення матеріалів у науковій статті.

Вимоги до змісту, форми та мови наукової статті.

Процес стандартизації, відбору мовних засобів і його залежність від мети наукової інформації та від змісту наукової праці. Специфічні мовні кліше для написання наукової статті.

ТЕМА № 6. Основи компресії наукового тексту.

Значення методів компресії для одержання наукових результатів. Компресія як основний вид трансформації тексту, у результаті якого із вихідних текстів можна побудувати наукові тексти нових жанрів. Основні вимоги до компресії. Ключові слова й спеціальні стандартні вирази (кліше). Поняття «мовної економії». Різновиди компресії.

План наукового тексту. Ознаки плану: чіткість, логічність, наочність і лаконічність у формулюванні пунктів. Класифікація планів. Загальний алгоритм до складання плану наукового джерела.

Реферування як поширений жанр опрацювання наукової літератури.

Особливості реферату як жанру наукової літератури (інформативність, зрозумілість, стислість, відсутність розгорнутих міркувань і суб'єктивних оцінок, новизна, конкретність, чіткість, проблемно-пошуковий характер). Основні способи реферативного викладення тексту: цитування, перефразування, пропущення, заміщення. Мовні особливості наукового реферату. Синтаксис реферату. Мовні стандарти-кліше для написання реферату. Різновиди наукових рефератів за кількістю реферованих джерел, за читацьким призначенням, за кількістю укладачів. Композиційна структура тексту наукового реферату. Загальний алгоритм до написання наукового реферату. Автореферат як короткий письмовий виклад наукового твору. Призначення автореферату та його структура. Вимоги до автореферату. Особливості наукового конспектування.

Конспект як самостійний вторинний текст, що слугує для збереження основного змісту роботи. Ознаки конспекту наукового тексту: чіткість; стислість, суб'єктивність (індивідуальний відбір інформації); внутрішня логіка викладення; переконливість; наявність прикладів, фактів, доказів; використання скорочених слів, аббревіатур; змістовна й структурна цілісність. Види конспекту за обсягом, за ступенем відповідності першоджерелу, за кількістю опрацьованих джерел. Конспект-план. Текстуальний конспект. Способи викладення матеріалу для конспектування. Етапи конспектування. Умовні позначення в конспекті наукового тексту. Загальний алгоритм до написання конспекту наукового джерела. Анотування наукового джерела. Ознаки анотації. Найпоширеніші помилки під час складання наукової анотації. Анотація наукової літератури як специфічний синкретичний текст. Основні функції. Види анотацій за змістом і цільовим призначенням, за повнотою охоплення змісту анотованого першоджерела, за кількістю анотованих джерел, за обсягом та глибиною.

Принципи композиційного рішення анотацій. Текст анотації, його основні складові та можливі комбінації. Стратегії організації змісту анотації: схема послідовного викладення та схема перевернутої піраміди.

Мовні стандарти для складання анотації. Загальний алгоритм до анотування наукового джерела. Показники якісного рівня анотації: якість і точність інформації про першоджерело, логічне оформлення, відповідність чинним мовним нормам, обмежений обсяг.

Тезування наукових текстів. Тези як короткий науковий текст, у якому викладені основні результати дослідницької роботи, а також методика (шляхи й способи) їх отримання. Відмінність тез від інших видів наукової компресії. Функціональне призначення тез. Види наукових тез за формою твердження (прості, складні, розгорнуті), за авторством, за формою та за місцем презентації, за процедурою написання, за структурою та стилем викладання, за змістом. Тези дієслівної структури. Номінативні тези. Структура тез: преамбула, основна частина, висновок. Типові помилки під час формулювання заголовків тез. Вимоги щодо оформлення тез. Загальний алгоритм до написання тез.

Рецензія та відгук. Рецензія як науково-критичний текст. Текстові функції рецензії (інформативна, оцінна, комунікативно-посередницька, рекламна).

Вимоги до рецензії. Оцінна частина наукової рецензії та її структурні компоненти. Мовні кліше для написання рецензії. Загальний алгоритм до написання рецензії. Відгук як стисла форма письмової оцінки виконаної роботи. Особливість відгуку. Різновиди відгуків. Відгуки офіційних опонентів. Відгуки на дисертацію від окремої особи або організації. Відгук на автореферат дисертації. Відгук наукового керівника.

ТЕМА № 7. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового стилю.

Морфологічні особливості наукового стилю. Вживання іменників у наукових текстах. Використання прикметників у науковому стилі. Особливості застосування дієслів у науковому тексті.

Синтаксичні особливості наукового стилю. Побудова словосполучень і речень у наукових текстах. Синтаксичні конструкції, які не потребують введення займенника. Особливості вживання сполучників. Специфічні функції питальних речень у науковій мові. Способи досягнення об'єктивної узагальненості й абстрагованості. Вживання безособових речень різних типів. Застосування пасивних конструкцій.

Роль дієприслівникових і дієприкметникових зворотів, які додатково характеризують дії, предмети та явища, надають науковим текстам стислості, позбавляють речення нагромадження зайвих підрядних частин.

Прямий порядок слів у реченнях. Композиційна зв'язність викладу.

Типові помилки в наукових текстах. Плеоназми. Тавтологія. Вживання інтерферем.

ТЕМА № 8. Основні аспекти наукової комунікації.

Комунікація як найважливіший універсальний процес, на підставі якого здійснюється формування й розвиток соціальних і культурних явищ. Ознаки мережевого спілкування: віртуальність, інтерактивність, гіпертекстуальність, глобальність, креативність, анонімність тощо.

Особливості наукової комунікації. Функції наукової комунікації: презентаційна, експертна, кваліфікаційна, практична. Форми й засоби організації наукової комунікації: документальні джерела наукової інформації; безпосереднє спілкування між ученими; електронні засоби передачі й отримання наукової інформації (електронна пошта, веб-форуми, чати, електронні журнали, телеконференції, веб-сайти наукових установ тощо); зразки нового обладнання як об'єкти для ознайомлення під час відвідування спеціалістами виставок, організацій, дослідних установ.

Особливості сучасних форм наукової комунікації. Інтернет-простір як найважливіший ресурс й унікальний спосіб наукової комунікації. Функції Інтернету: комунікативна, презентаційна, просування, комерційна, довідково-консультаційна, навчальна, дослідницька.

Науковий дискурс. Комунікативна компетентність науковця й особливості її реалізації.

Апробація як критичне оцінювання з боку наукового товариства наукових досліджень здобувача. Основні форми апробації отриманих наукових результатів.

Форми усної наукової комунікації: семінари, конференції, симпозіуми. Диспут і дискусія. Мовні засоби дискутування й аргументації.

Культура наукового мовлення. Основні аспекти культури наукового мовлення: нормативний, комунікативний, етикетний. Основні жанри усного наукового мовлення: доповідь, лекція, короткий виступ під час дискусії, наукове повідомлення. Мовні риси жанрів усного наукового мовлення.

Специфіка академічних жанрів наукового мовлення. Особливості усних і письмових наукових текстів. Розмовність, чітка адресація до певної аудиторії й ситуативна зафіксованість як ознаки усного наукового мовлення. Жанри монологічного й діалогічного характеру: виступ, повідомлення, обговорення, дискусія, полеміка.

Лекція як основний монологічний жанр усного наукового мовлення. Мета лекції та її специфіка. Композиційне розгортання теми лекції та її категорії: теза, аргументація, ілюстрація-приклад, доказ, посилення, цитата, повідомлення. Типові недоліки логіко-композиційної структури лекції.

Публічний виступ як одна з форм усного публічного наукового спілкування. Етапи публічного виступу: інтенція (винайдення); диспозиція (розташування); елокуція (словесне оформлення думки); меморія (запам'ятовування); акція (публічне виголошення виступу); релаксація (ослаблення напруження). Мета вступу. Основні способи викладання матеріалу в основній частині виступу (історичний, концентричний, індуктивний, дедуктивний, ланцюговий, метод аналогії).

Наукова доповідь. Принципи побудови наукової доповіді. Методика підготовки наукової доповіді. Мовна майстерність доповідача. Мовленнєві засоби виразності.

Мовний етикет української науки як невіддільний складник різних ситуацій спілкування.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	самостійна робота	
Семестр № 1						
Тема № 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього.	12	4	-	4	4	Екзамен
Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Науковий текст як форма існування наукових знань.	12	4	-	4	4	
Тема № 3. Структура й логіка наукового дослідження.	12	4	-	4	4	

Тема № 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.	10	2	-	2	6
Тема № 5. Стаття як самостійний науковий твір.	10	2	-	2	6
Тема № 6. Основи компресії наукового тексту.	12	2	-	2	8
Тема № 7. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового стилю.	12	2	-	4	6
Тема № 8. Основні аспекти наукової комунікації.	10	2	-	2	6
Усього за семестр № 1:	90	22		24	44

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	самостійна робота	
Семестр № 1						
Тема № 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього.	12	2	-	2	8	Екзамен
Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Науковий текст як форма існування наукових знань.	10	2	-	-	8	
Тема № 3. Структура й логіка наукового дослідження.	12	2	-	2	8	
Тема № 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.	10	2	-	-	8	
Тема № 5. Стаття як самостійний науковий твір.	12	-	-	2	10	
Тема № 6. Основи компресії наукового тексту.	12	-	-	2	10	
Тема № 7. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового стилю.	12	-	-	2	10	
Тема № 8. Основні аспекти наукової комунікації.	10	-	-	-	10	
Усього за семестр № 1:	90	8	-	10	72	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни:			Література:
	Тема № 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього.		
	1. Найвідоміші світові класифікації наук і наукових досліджень	2. Роль особистості в науці. Особистісні якості дослідника та їх характеристика.	Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. /за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017.
	3. Основні права й обов'язки наукових працівників, затверджені в «Рекомендаціях про статус наукових працівників».	4. Поняття особистої відповідальності вченого. Академічна доброчесність.	

			169 с.
		Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Науковий текст як форма існування наукових знань.	
		1. Історія становлення наукового стилю української мови. 2. Структура наукового стилю: підстилі, жанри. 3. Науковий та офіційно-діловий текст: схожість і відмінність. 4. Мовні засоби для організації інформації наукового тексту. 5. Основні правила виразності в науковому тексті.	1. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. Київ: "Центр навчальної літератури", 2006. 312 с. 2. Горошкіна О. М., Шугова Л. І. Науковий текст: особливості мови та стилю: навчально-методичний посібник для аспірантів. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.
		Тема № 3. Структура й логіка наукового дослідження.	
		1. Мовні засоби, що використовуються для обґрунтування вибору теми наукового дослідження та її актуальності. 2. Мовні засоби, що використовують для формулювання мети наукового дослідження. 3. Кількість завдань наукового дослідження і загальні тенденції для їх формулювання.	Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
		Тема № 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.	
		1. Бібліографічна культура дослідника. Опрацювання наукової інформації. Етапи вивчення наукових джерел. 2. Соціальні мережі як необхідна складова професійного розвитку науковців. 3. Основні правила швидкочитання.	Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
		Тема № 5. Стаття як самостійний науковий твір.	
		1. Особливості аналітичної статті. 2. Технічні вимоги до оформлення наукової статті. 3. Процес стандартизації, відбору мовних засобів у тексті наукової статті. 4. Специфічні мовні кліше для написання наукової статті.	Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
		Тема № 6. Основи компресії наукового тексту.	

		1. Мовні особливості наукового реферату. 2. Мовні стандарти для складання анотації. 3. Відгук як стисла форма письмової оцінки виконаної наукової роботи. Різновиди відгуків та їх особливості.	Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 352 с.
		Тема № 7. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового стилю.	
		1. Особливості застосування дієслів у науковому тексті. 2. Роль дієприслівникових і дієприкметникових зворотів у науковому тексті. 3. Типові мовні помилки в наукових текстах. Плеоназм. Тавтологія. Вживання інтерферем.	Типологія помилок у науковому тексті: збірник наукових праць / за ред. Т. В. Симоненко. Черкаси, 2011. 120 с.
		Тема № 8. Основні аспекти наукової комунікації.	
		1. Інтернет-простір як найважливіший ресурс й унікальний спосіб наукової комунікації. 2. Лекція як основний монологічний жанр усного наукового мовлення. 3. Наукова доповідь. Принципи побудови наукової доповіді. 4. Мовна майстерність доповідача. Мовленнєві засоби виразності.	Типологія помилок у науковому тексті: збірник наукових праць / за ред. Т. В. Симоненко. Черкаси, 2011. 120 с.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Переклад як вид мовленнєвої діяльності.
2. Значення перекладних словників у фаховій діяльності науковця.
3. Особливості перекладу наукових текстів.
4. Літературне редагування фахового тексту: специфіка і завдання.
5. Вибір синоніма під час перекладу.
6. Підготовка наукової доповіді.
7. Труднощі української словозміни та словопоєднання.
8. Соціопсихолінгвістичний аспект культури мови.
9. Відгук як стисла форма письмової оцінки виконаної наукової роботи.
10. Типові мовні помилки в наукових текстах.
11. Лексикографія. Словник як джерело інформації.
12. Мовні засоби переконування.
13. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
14. Дискусія, полеміка, диспут як різновид суперечки.

15. Бібліографічна культура дослідника.
16. Становлення і розвиток наукового стилю української мови.
17. Анотування і реферування наукових текстів.
18. Науковий етикет. Наукова дискусія та її правила.
19. Особливості перекладу термінів.
20. Роль особистості в науці. Особистісні якості дослідника та їх характеристика.

6. Методи навчання

1. Пояснювально-ілюстративний метод.
2. Репродуктивний метод.
3. Частково-пошуковий метод.
4. Проблемно-пошуковий метод
5. Дослідницький метод.
6. Пояснення.
7. Бесіда.

Лекції проводитимуться із застосуванням мультимедійних засобів; практичні та семінарські заняття будуватимуться на такому мовному та мовленнєвому матеріалі, який якнайбільше відображає науковий стиль за фахом. Аспірантам буде запропоновано комплекс вправ, до яких належать: 1) конструктивні: за усною формою мовлення та видами мовленнєвої діяльності (вправи для розвитку навичок ведення наукової дискусії; вправи для розвитку навичок читання й розуміння наукових текстів); 2) вправи з різних видів мовлення: за писемною формою мовлення та видами мовленнєвої діяльності (вправи з написання різних типів текстів наукового стилю; 3) аналітичні вправи: за мовними рівнями (вправи лексичні; граматичні); (стилістичні; лексикографічні); за етапами навчання (вправи розпізнавальні; тренувальні; вправи, спрямовані на вдосконалення навичок перекладу наукових текстів; анотування й реферування наукових джерел); за рівнем складності (вправи за зразком; творчі вправи).

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Контроль за виконанням поставлених завдань і рівнем засвоєння слухачами навчального матеріалу здійснюється через поточний (усні відповіді на семінарських заняттях, письмове виконання домашніх завдань, завдань на картках, в ході індивідуальної роботи) та підсумковий контроль (екзамен).

Орієнтовні питання до екзамену:

1. Поняття науки, її об'єкт, предмет, ознаки.
2. Основні структурні елементи науки.
3. Професійна етика вченого, особисті якості дослідника та їх характеристика.

4. Наукове дослідження, його ознаки, класифікація, етапи проведення.
5. Поняття наукової методології та наукового методу. Основні види теоретичних методів дослідження.
6. Науковий стиль у системі стилів сучасної української літературної мови, його ознаки, функції, види й жанри.
7. Науковий текст та його ознаки. Композиція наукового тексту і принципи його укладання.
8. Проблема і тема наукового дослідження. Вибір і формулювання теми дослідження. Види тем.
9. Об'єкт і предмет наукового дослідження. Формулювання мети дослідження. Завдання дослідження як засіб реалізації його мети.
10. Вимоги до змісту й структури дисертації. Оформлення структурних елементів дисертації.
11. Наукова інформація: ознаки, функції, вимоги. Інформаційний пошук, його завдання та етапи.
12. Наукова стаття як жанр наукової літератури. Структурні елементи наукової статті. Правила оформлення наукових статей.
13. Поняття мовної компресії. Різновиди компресії наукового тексту, їх особливості.
14. Морфологічні особливості наукового стилю. Вживання іменників, прикметників, дієслів та його форм у наукових текстах.
15. Синтаксичні особливості наукового стилю. Побудова словосполучень і речень у наукових текстах.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль – 50 балів
- підсумковий контроль – 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи).

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або

інформальній освіті http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ						
Види робіт	Кількість видів робіт		Максимум балів за 1 вид роботи		Разом	
	<i>Денна форма</i>	<i>Заочна форма</i>	<i>Денна форма</i>	<i>Заочна форма</i>	<i>Денна форма</i>	<i>Заочна форма</i>
Робота на лекційному занятті	11	4	1	2	11	8
Робота практичному занятті	12	5	3	6	36	30
Індивідуальне завдання	1	1	3	12	3	12
Екзаменаційне тестування	1	1	50	50	50	50
Разом:					100	

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ		
Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Робота на лекційному занятті	1 (ден.) 2 (заоч.)	Усі лекції з даного курсу мають проблемно-дискусійний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в дискусію.
	0,5 (ден.) 1 (заоч.)	Мінімальну оцінку отримують здобувачі, які не беруть участі у дискусії, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи.
	0	Здобувач не отримує оцінку, якщо не проявляє активності на занятті або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.
		Робота на семінарському і практичному занятті оцінюється, виходячи з того, чи проводив здобувач

Робота на практичному занятті	3 (ден.) 5-6 (заоч.)	самостійну роботу для підготовки до цього заняття (опрацювання наукових та інших інформаційних джерел для підготовки повідомлень, групових проєктів тощо), з урахуванням якості виконаної роботи. Максимальну кількість балів здобувач отримує, якщо вільно оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою навчального курсу та якісно презентує свої наукові/інформаційні здобутки у вигляді повідомлення, бере активну участь у дискусіях на занятті, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача, бере активну участь у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій.
	2 (ден.) 3-4 (заоч.)	Здобувач отримує середню кількість балів, якщо оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою курсу, під час заняття проявляє високу активність, бере участь у дискусіях, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача, бере участь у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій.
	1 (ден.) 1-2 (заоч.)	Здобувач отримує мінімальну кількість балів, якщо не проявляє високої активності під час заняття, втім демонструє уважність і не відволікався від ходу заняття на сторонні справи.
	0	Здобувач не отримує бали, якщо не проявляє активності на занятті, не бере участь у передбачуваних змістом цього заняття видах робіт
Індивідуальне завдання		або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.
	3 (ден.) 12-10 (заоч.)	Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел. Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	2 (ден.) 6-9 (заоч.)	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.

	1 (ден.) 1-5 (заоч.)	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності.
Іспитове тестування	1-50	Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань

21-40			не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1-20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 142 с.
2. Горошкіна О. М., Шугова Л. І. Науковий текст: особливості мови та стилю: навчально-методичний посібник для аспірантів. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.
3. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
4. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
5. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 352 с.
6. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Харків: ХНАМГ, 2011. 76 с.
7. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. 2-ге видання. Київ: Академія, 2010. 213 с.
8. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2016. 151 с.

Допоміжна

9. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.
10. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

11. Дегтярьова К. В. Основи теорії мовної комунікації: навчально-методичний посібник. Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2012. 70 с.
12. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2015. 27 с.
13. ДСТУ 3017:2017. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Вид. офіц. Київ: Державна наукова установа «Книжкова палата», 2015. 42 с.
14. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. Київ: Освіта України, 2014. 289 с.
15. Можарова Т. М. Культура наукового мовлення. *Вісник КДУ імені Михайла Остроградського*. Ч. 1. Гуманітарні науки. Випуск 5/2010 (64). С.169-173.
16. Наказ МОН України від 12 січня 2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».
17. Овсієнко Л. М. Науковий текст як лінгвістична одиниця і комунікативний феномен. *Педагогічні науки*. Випуск 60. Херсон: ХДУ, 2011. С.125-128.
18. Селігей П. О. Український науковий текст: проблеми комунікативної повноцінності та стильової досконалості: автореф. дис ...д-ра філол. наук. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 36 с.
19. Сопова К. А. Методи виявлення плагіату в наукових публікаціях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. №4. С. 31–37.
20. Струнгар А. В. Пертинентність і релевантність інформаційних ресурсів при пошуку інформації в електронних бібліотеках. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2014. Вип. 39. С. 407–416.
21. Типологія помилок у науковому тексті: збірник наукових праць / за ред. Т. В. Симоненко. Черкаси, 2011. 120 с.
22. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. 4-е вид. Київ: Алерта, 2014. С. 515.
23. Штефан А. С. Науковий плагіат: співвідношення використання ідеї та форми вираження твору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. №4. С. 68–79.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

24. Литвинова Л. Наукова комунікація як складова науки державного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. Вип. 4. С. 26-30. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2012_4_10

